

Zpráva o přípravě a realizaci pilotního šetření ICILS 2023

Základní informace o mezinárodním šetření ICILS

Mezinárodní šetření ICILS (*International Computer and Information Literacy Study*) si klade za cíl získat poznatky o **dovednostech žáků** v oblasti **počítačové a informační gramotnosti** (CIL). Jedná se o první mezinárodní komparativní studii sledující připravenost žáků na život v informační společnosti – tj. schopnost používat počítače k vyhledávání, vytváření a sdílení informací za účelem úspěšného fungování jedince doma, ve škole, na pracovišti a ve společnosti.

ICILS je na mezinárodní úrovni koordinován **Mezinárodní asociací pro hodnocení výsledků vzdělávání** (*The International Association for the Evaluation of Educational Achievement – IEA*). V České republice za **přípravu, realizaci a vyhodnocování šetření ICILS odpovídá Česká školní inspekce**.

Šetření zjišťuje od roku 2013 každých pět let rozdíly ve výsledcích CIL jednak mezi jednotlivými zeměmi, jednak mezi školami v rámci jednotlivých zemí tak, aby zjištěné rozdíly mohly být dány do souvislosti se způsobem poskytování vzdělávání v oblasti CIL. Šetření dále zjišťuje souvislost mezi úspěšností žáků a různými aspekty vzdělávacích systémů, technologickým zázemím škol, rodinným zázemím a individuálními charakteristikami žáků.

Šetření ICILS se zaměřuje na věkovou kategorii třináctiletých žáků – ve většině zemí se jedná o žáky 8. ročníku povinné školní docházky. Testovanou skupinou žáků jsou v České republice tedy žáci 8. ročníku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií.

Kromě zkoumání výsledků žáků ICILS **shromažďuje** od ředitelů škol, žáků a učitelů bohatou **škálu kontextových informací**. Ty pomáhají vysvětlovat rozdíly ve výsledcích a mohou být využity společně s dalšími informacemi o kvalitě vzdělávacího systému poskytovanými Českou školní inspekcí pro jeho efektivní řízení. V každé zemi je vybírán reprezentativní vzorek minimálně 4 000 žáků ze 150 až 225 škol.

Hlavním prvkem šetření ICILS jsou žakovské testy. Jeden test pro základní modul počítačové a informační gramotnosti, druhý test pro doprovodný modul zaměřený od cyklu 2018 na oblast inforatického myšlení (computational thinking).

Šetření ICILS 2023 umožní mapovat, jaká je úroveň počítačové a informační gramotnosti žáků. Dále umožní zjistit, jak silnou roli má škola pro rozvoj počítačové a informační gramotnosti a jaká je míra využívání ICT při výuce.

Tato zpráva popisuje přípravu a průběh pilotního šetření cyklu ICILS 2023 v České republice.

Příprava a realizace pilotního šetření ICILS 2023

Na jaře roku 2022 proběhlo na menším výběru škol a žáků pilotní šetření. Každému hlavnímu sběru dat předchází tzv. pilotní sběr dat, jehož hlavním úkolem je ověřit validitu a spolehlivost nově vyvinutých testových nástrojů a také výzkumných postupů spojených se sběrem a vyhodnocováním dat. Pilotní šetření se koná vždy rok před hlavním šetřením na menším vzorku škol.

Jeho hlavním úkolem je doplnění databáze úloh pro hlavní sběr dat v roce 2023. V ČR se do pilotního šetření zapojilo 29 škol, které byly náhodně vybrány mezinárodním konsorciem z databáze škol v České republice. Na každé škole s větším počtem tříd byly pro testování vybrány dvě třídy. Žáci vyplňovali test i dotazník elektronicky na školních zařízeních se systémem Windows a formou on-line připojení.

Za první aktivitu pilotního šetření lze považovat on-line setkání zástupců zapojených zemí, které se uskutečnilo v červenci 2021. Hlavní náplní jednání byla diskuse návrhů nových testových úloh pro tento cyklus a diskuse úprav dotazníkových položek.

Členové týmu mezinárodních šetření se postupně zapojovali v jednotlivých měsících do následujících činností spojených s pilotním šetřením ICILS 2023.

Červenec až srpen 2021
<ul style="list-style-type: none">• Členové týmu posuzovali a komentovali nově navržené testové úlohy.• Byl připraven první návrh časového harmonogramu realizace pilotního šetření v ČR.• Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.
Září 2021
<ul style="list-style-type: none">• Pokračovalo posuzování nových testových úloh.• Byly posouzeny návrhy na úpravu doprovodných dotazníků – školní, učitelský, žákovský, pro ICT koordinátora.• Byly připraveny podklady pro výběr škol a zaslány do mezinárodního konsorcia.• Byly zahájeny práce na přípravě české verze testových nástrojů.• Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.
Říjen 2021
<ul style="list-style-type: none">• Pokračovaly práce na přípravě české verze testových nástrojů.• Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.
Listopad 2021
<ul style="list-style-type: none">• Pokračovaly práce na přípravě české verze testových nástrojů.• V rámci činností datového managementu se členové týmu mezinárodních šetření zúčastnili on-line školení datového managementu. Obsahem bylo seznámení a praktické procvičení práce se specifickým softwarem, s postupy pro výběr tříd a žáků, s přípravou dotazníků zadávaných on-line, s úpravou databází a pořizováním dat, s přípravou a realizací elektronického testování apod.• Do pilotního šetření bylo vybráno 29 škol. Byly zahájeny práce na přípravě oslovení škol.• Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.
Prosinec 2021
<ul style="list-style-type: none">• Pokračovaly práce na přípravě české verze testových nástrojů.• Byly připraveny české verze formulářů pro školního koordinátora a zadavatele testu pro sběr vstupních dat (informace o žácích a vybavenosti škol výpočetní technikou).• Byl upraven a upřesněn harmonogram realizace pilotního šetření v ČR.• Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.

Leden 2022

- Byly kontaktovány vybrané školy, ředitel každé z nich určil školního koordinátora a zadavatele testu, kteří zodpovídali za přípravu a realizaci šetření ve škole.
- Byly připraveny pokyny pro školního koordinátora a pro diagnostiku počítačového vybavení ve škole.
- Školní koordinátoři byli požádáni o vyplnění seznamů žáků vybraných tříd do připravených formulářů.
- Byla zahájena příprava české verze nových testových úloh v aplikaci pro elektronické testování.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.

Únor 2022

- Ve spolupráci se zadavatelem testu proběhla diagnostika počítačového vybavení ve školách.
- Pokračovala příprava české verze nových testových úloh v aplikaci pro elektronické testování.
- V aplikaci pro online sběr dotazníků byly připraveny národní verze školního dotazníku, učitelského dotazníku a dotazníku pro ICT koordinátora.
- Byla vyhodnocena diagnostika vybavenosti škol počítači a bylo rozhodnuto o modelu testování na každé škole. Dle dostupnosti výpočetní techniky byly třídy rozděleny na jednu či dvě skupiny.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.

Březen 2022

- Byla dokončena příprava české verze nových testových úloh v aplikaci pro elektronické testování.
- Pro zajištění testování byly připraveny žakovské formuláře, formuláře s přihlašovacími údaji pro elektronické testování žáků, přihlašovací údaje pro ředitele škol, pro učitele a pro ICT koordinátory.
- Proběhlo školení zadavatelů elektronických testů formou webinarů.
- Členové týmu mezinárodních šetření se zúčastnili on-line společného jednání zástupců zemí zapojených do šetření ICILS 2023. Hlavní náplní jednání bylo školení k vyhodnocování žakovských odpovědí v testových úlohách s tvorbou odpovědi.
- Se školními koordinátory a zadavateli byly řešeny dohody o provedení práce.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.

Duben 2022

- Realizace pilotního sběru dat ve školách proběhla od 11. do 30. dubna. Vlastní testování probíhalo na školních počítačích. Ve větších školách (vybrány dvě třídy) trvalo dva dny, první den byli testováni žáci jedné třídy a druhý den žáci druhé třídy.
- Na části zapojených škol proběhl ze strany týmu mezinárodních šetření monitoring průběhu testování.
- Průběžně byl prováděn monitoring vyplnění online dotazníků.
- Postupně byly v ČŠI shromažďovány veškeré materiály ze škol.

- Proběhla kontrola úplnosti a správného vyplnění všech navrácených dokumentů ze škol.
- V rámci činností datového managementu proběhlo dále také importování dat z formulářů do softwaru pro zpracování dat a čištění dat.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.

Květen 2022

- Začala příprava na proces vyhodnocování žákovských řešení v testových úlohách s tvorbou odpovědi.
- V rámci činností datového managementu byla provedena kontrola a čištění dat (z testů i z žákovských dotazníků) pilotního šetření.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.

Červen 2022

- Uskutečnilo se školení hodnotitelů testových odpovědí a probíhalo elektronické vyhodnocování žákovských odpovědí.
- Komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023 probíhala průběžně.

Červenec až září 2022

- Byla provedena kontrola shody hodnotitelů v přidělených kódech.
- Bylo dokončeno vyhodnocování žákovských odpovědí.
- Data z pilotního šetření byla předána k dalšímu zpracování do mezinárodního centra.
- Probíhala příprava zpětné vazby z průběhu pilotního šetření pro mezinárodní konsorcium.
- Účast členů realizačního týmu na on-line společném jednání zástupců zemí zapojených do šetření ICILS 2023 k vyhodnocení pilotního sběru dat (září).
- Průběžná komunikace s mezinárodním konsorciem šetření ICILS 2023.

